

Sygn. akt V CSK 239/10

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 9 lutego 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Lech Walentynowicz (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Iwona Koper

SSN Marek Sychowicz

w sprawie z powództwa Andrzeja R.
przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej w Z.
o stwierdzenie nieważności uchwały,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 9 lutego 2011 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 4 lutego 2010 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i orzeczenia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 17 czerwca 2009 r. Sąd Okręgowy oddalił powództwo Andrzeja R. o uchylenie uchwały nr 11/2007 zebrania Przedstawicieli Członków pozwanej Spółdzielni Mieszkaniowej w Z. z dnia 21 kwietnia 2007 r. wykluczającej go ze Spółdzielni.

Sąd ustalił, że powód otrzymał w 1989 r. przydział lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego w pozwanej Spółdzielni, położonego w Z. przy ul. Ś. 2B/3. Nie płacił jednak regularnie opłat eksploatacyjnych i spowodował powstanie znacznych zaległości płatniczych, dlatego doszło do zasądzenia od niego na rzecz pozwanej kwoty 2670,75 zł z należnościami ubocznymi prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Z. z dnia 22 listopada 2004 r. (sygn. akt VII C 63/04), na następnie - kwoty 5733,53 zł z odsetkami i kosztami procesu prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Z. z dnia 13 lipca 2006 r. (sygn. akt VII Cupr. 142/06). Egzekucja powyższych świadczeń okazała się bezskuteczna. Wobec niewykonywania swoich zobowiązań i działania na szkodę strony pozwanej, powód został wykluczony ze Spółdzielni uchwałą Rady Nadzorczej nr 55/2006 z dnia 25 września 2006 r., utrzymaną w mocy uchwałą nr 11/2007 Zebrania Przedstawicieli Członków z dnia 21 kwietnia 2007 r. Odpis uchwały nr 11/2007, podjętej jednomyślnie, doręczono powodowi z pouczeniem o możliwości zaskarżenia jej do sądu. Powód zaskarżył uchwałę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w G., który postanowieniem z dnia 20 listopada 2007 r. odrzucił skargę. Powództwo w rozpoznawanej sprawie zostało wniesione dopiero w dniu 22 października 2008 r.

Sąd Okręgowy uznał powództwo za bezzasadne, ponieważ wieloletnie duże zaległości w opłatach eksploatacyjnych (8385,65 zł na dzień 25 czerwca 2006 r.) świadczyły o rażącym postępowaniu powoda i były uzasadnioną podstawą wykluczenia go z członkostwa na podstawie art. 24 § 2 Prawa spółdzielczego i § 72 ust. 2 pkt 4 statutu. Powód nie wykazał, iżby jego postępowanie było usprawiedliwione i niezawinione, w szczególności w świetle procesów sądowych zakończonych prawomocnymi wyrokami zasądzającymi oraz bezskutecznej egzekucji.

Sąd powołał się ponadto na 18-miesięczne spóźnienie powoda w wytoczeniu powództwa o uchylenie uchwały, które jest nadmierne i nieusprawiedliwione (art. 42 § 6 Prawa spółdzielczego).

W następstwie apelacji powoda, Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 4 lutego 2010 r. zmienił zasakróżony wyrok i stwierdził nieważność uchwały nr 11 zebrania Przedstawicieli Członków SM z dnia 21 kwietnia 2007 r. oraz poprzedzającej ją uchwały Rady Nadzorczej SM nr 55/2006 z dnia 25 września 2006 r.

Sąd odwoławczy stwierdził, że apelacja powoda nie mogłaby odnieść zamierzonego rezultatu, gdyby przyjąć, iż domagał się on uchylenia uchwały na podstawie art. 42 § 3 Prawa spółdzielczego. Przy podejmowaniu jej nie doszło bowiem do uchybień proceduralnych, a powód nie wykazał okoliczności umożliwiających nieuwzględnienie upływu terminu zaskarżenia (art. 42 § 6 i 8 Prawa spółdzielczego). Sąd doszedł jednak do konkluzji, że uważna analiza treści pozwu wskazuje na to, iż powodowi chodziło nie o uchylenie uchwały, ale o stwierdzenie jej nieważności wobec sprzeczności z ustawą (art. 42 § 2 i § 9 Prawa spółdzielczego). Powód powoływał się bowiem na nieuiszczenie opłat z przyczyn niezawinionych, a wykluczenie członka ze spółdzielni może nastąpić tylko przy potwierdzeniu jego winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa (art. 24 § 2 Prawa spółdzielczego).

Sąd wskazał również na objęcie powoda - mającego status lokatora - ochroną przewidzianą w ustawie z 21 czerwca 201 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (tekst jedn. Dz.U. z 2008 r., Nr 1, poz. 1). Strona pozwana nie wykazała – zdaniem Sądu – aby uchwałę Rady Nadzorczej poprzedzały konieczne dla wykluczenia z członkostwa czynności związane z zaleganiem w płatności opłat eksploatacyjnych.

Przy powództwie o stwierdzenie nieważności uchwały nie obowiązują terminy przedawnienia, dlatego Sąd Apelacyjny zdecydował o jego uwzględnieniu.

Pozwana Spółdzielnia Mieszkaniowa w skardze kasacyjnej wniosła o uchylenie wyroku odwoławczego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Skarżąca powołała się na naruszenie prawa materialnego, a mianowicie:

- 1) art. 42 § 2 Prawa spółdzielczego przez przyjęcie, że uchwała nr 11/2007 była sprzeczna z ustawą z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów... (Dz.U. z 2008 r., Nr 1, poz. 1);
- 2) art. 11 ust. 1 i 2 pkt 2 wymienionej wyżej ustawy przez stwierdzenie, że pozwana miała obowiązek dokonania przed podjęciem uchwały o wykluczeniu czynności przewidzianych w tej ustawie.

Przedstawiła również zarzut naruszenia prawa procesowego mającego istotny wpływ na wynik sprawy, a to:

- 1) art. 321 k.p.c. przez wydanie wyroku niezgodnego z żądaniem powoda;
- 2) art. 386 § 1 k.p.c. przez wydanie orzeczenia zmieniającego, mimo braku procesowych przesłanek;
- 3) art. 382 i 233 k.p.c. przez uznanie, że zaległości płatnicze powoda powstały z przyczyn przez niego niezawinionych;
- 4) art. 328 § 2 k.p.c. przez niewskazanie przepisu, którego naruszenie skutkowało nieważnością uchwały.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Uzasadniony jest przede wszystkim zarzut naruszenia art. 321 k.p.c., który pozbawia sąd możliwości wyrokowania co do przedmiotu nieobjętego żądaniem. Zamieszczona w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku sugestia, że powód żądał stwierdzenia nieważności uchwały, nie ma oparcia ani w treści pozwu, ani w protokole rozprawy. Andrzej R. domagał się w pozwie „uchylenia uchwały nr 11/2007 Zebrania Przedstawicieli Członków Spółdzielni Mieszkaniowej o wykluczeniu z rejestru członków” oraz „o przywrócenie terminu w sprawie” (k. 2). Potwierdził te żądanie na rozprawie oświadczając, że „wnosi o uchylenie uchwały wskazanej w pozwie oraz o nieuwzględnienie upływu terminu do wniesienia powództwa o uchylenie zaskarżonej uchwały” (k. 111). Passus o „ważnej analizie treści pozwu” nie może odnosić się do protokołu rozprawy, który bezspornie nie został sprostowany ani uzupełniony w trybie art. 160 – 161 k.p.c. i ma treść jednoznaczną. Należy też wskazać na zasadnicze różnice między

żądaniem uchylenia uchwały (art. 42 § 3-8 Prawa spółdzielczego) a żądaniem ustalenia nieważności uchwały (art. 42 § 2 i 9 Prawa spółdzielczego). Z żądaniem ustalenia nieważności uchwały jest integralnie powiązane wskazanie bezwzględnie obowiązującego przepisu ustawy, z którym koliduje kwestionowana uchwała. Przepisu takiego Andrzej R. nie wskazał.

Nie można zarzucać Sądowi Okręgowemu, że rozpoznał powództwo o uchylenie uchwały zgodnie z żądaniem powoda, ponieważ takie powództwo jest właściwym, adekwatnym środkiem obrony wykluczonego członka, o czym świadczy treść art. 42 § 4 zd. drugie Prawa spółdzielczego. Z powództwem takim związane są określone okoliczności faktyczne, które były przedmiotem postępowania pierwszoinstancyjnego. Rozpoznając roszczenie Andrzeja R. jako powództwo o ustalenie nieważności uchwały, Sąd Apelacyjny nie rozpoznał w konsekwencji istoty sprawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2002 r., V CKN 962/00, niepubl.). Zasadnie przy tym strona skarżąca zauważyła, iż Sąd Apelacyjny – nadając powództwu inny rodzajowo charakter – nie był uprawniony do wydania wyroku reformatoryjnego (zob. art. 386 § 4 k.p.c.), tym bardziej że takie powództwo podlegałoby dowodowej i merytorycznej weryfikacji, z zachowaniem procesowych uprawnień stron. Należało w konsekwencji uchylić zaskarżony wyrok i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania (art. 398⁵ § 1 k.p.c. w związku z art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. i art. 108 § 2 k.p.c.).